

ความคิดเห็นของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 5
เกี่ยวกับสาเหตุการขาดความรู้ด้านสื่อการสอน

นายธีรวัธ ชมใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-343-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019149

1171146(3)ก.1

OPINIONS OF LOWER SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN
EDUCATIONAL REGION FIVE CONCERNING CAUSES
OF THE LACK OF KNOWLEDGE OF
INSTRUCTIONAL MEDIA

MR. TEERAWOOT CHOMJAI

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Audio - Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-343-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๓ เขตการศึกษา 5
 เกี่ยวกับสาเหตุการขาดความรู้ด้านสื่อการสอน
 โดย นายธีรยุทธ ชมใจ
 ภาควิชา วัสดุทัศนศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

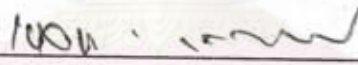
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

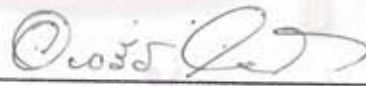
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.เชาวเลิศ เลิศชลพัฑฒ)

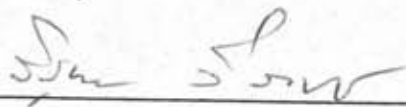
อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิรุฬห์ สีลาพทุทธิ)

กรรมการ

(อาจารย์ฟองาส ศรีสารานู)

นายธีรวิทย์ ชมใจ : ความคิดเห็นของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 5
เกี่ยวกับสาเหตุการขาดความรู้ด้านสื่อการสอน (OPINIONS OF LOWER SECONDARY SCHOOL
TEACHERS IN EDUCATIONAL REGION FIVE CONCERNING CAUSES OF THE LACK OF
KNOWLEDGE OF INSTRUCTIONAL MEDIA) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
อรจรรย์ ๗ ตะกั่วทุ่ง , 153 หน้า ISBN 974-581-343-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการขาด
ความรู้ด้านการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอน ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 5
ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิทยาศาสตร์-
คณิตศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ และกลุ่มการงาน-อาชีพ รวม 172 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูส่วนใหญ่เห็นว่า การที่ครูไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อการสอนเป็น
สาเหตุในระดับมาก
2. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ครูกลุ่มภาษา เห็นว่า มีสาเหตุ
ระดับมาก 5 ประเด็น 2 อันดับแรก ได้แก่ การไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้านการผลิตสื่อเพิ่มเติมและการ
ไม่มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้ด้านการเลือกสื่อเพิ่มเติม ครูกลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เห็นว่า มีสาเหตุ
ระดับมาก 4 ประเด็น 2 อันดับแรก ได้แก่ การไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อ และการที่
หน่วยงานภายนอกไม่ผลิต จัดหา สนับสนุน หรือพัฒนาสื่อการสอน เพื่อเป็นตัวอย่างและเผยแพร่ให้แก่ครู
ครูกลุ่มสังคมศึกษา เห็นว่า มีสาเหตุระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้าน
การเลือกสื่อ และการที่โรงเรียนที่ปฏิบัติการสอนอยู่ไม่มีงบประมาณสำหรับงานสื่อการสอนโดยเฉพาะ ครู
กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ เห็นว่า มีสาเหตุระดับมาก 11 ประเด็น 2 อันดับแรก ได้แก่ การไม่มีโอกาสได้รับการ
ฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อ และการที่สถาบันที่จบการศึกษา ไม่จัดให้บัณฑิตไปฝึกงานด้านสื่อการสอนจากหน่วย
งานภายนอก
3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูทุกกลุ่มวิชา พบว่า ครูมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 14 สาเหตุ โดยที่ครูกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ เห็นว่า มี 6 สาเหตุ
ที่เป็นเหตุมากกว่าครูกลุ่มอื่น

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C343251 : MAJOR AUDIO - VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD : INSTRUCTIONAL MEDIA/LACK OF KNOWLEDGE/SECONDARY SCHOOL

TEERAWOOT CHOMJAI : OPINIONS OF LOWER SECONDARY SCHOOL TEACHERS
IN EDUCATIONAL REGION FIVE CONCERNING CAUSES OF THE LACK OF KNOWLEDGE
OF INSTRUCTIONAL MEDIA : ASST. PROF. ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D.,
153 PP. ISBN 974-581-343-5

The purposes of this research were to study and to compare opinions of lower secondary school teachers in educational region five concerning the causes of lacking knowledge in choosing, producing and using instructional media. One hundred and seventy-two teachers from five academic disciplines : Language, Sciences and Mathematics, Social Sciences, Personality Development and Working-Professional were asked to rate the five point scale questionnaire.

The major finding of this research were as follows :

1. Most teachers agreed that lacking the opportunity to attend training course on producing instructional media was a very high cause.

2. The language teachers rated five causes as a very high cause. The first two causes were no opportunity to continue the study on producing and choosing instructional media. Sciences and Mathematic teachers viewed four causes as a very high cause. The top two rating were lacking the opportunity to attend training course in producing instructional media and lacking the support from outside organizations. The Social Sciences teachers rated two causes : lacking the opportunity to attend training course in choosing instructional media and lacking budget for the school. Eleven causes were rated as very high by Personality Development teachers. They were no opportunity to attend training course and the institutes did not provide experiences in other organizations.

3. There were 14 significant differences at the .05 level in the rating of the teachers by academic disciplines. The Personality Development teachers rated six causes higher than other teachers.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ก็ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ๘ ตะกั่วทุ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสัคดิ์ หอมสนิท อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างเอาใจใส่ ด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ รองศาสตราจารย์วิรุฬห์ สีลาพฤทธิ อาจารย์ ดร.เชาว์เลิศ เลิศชลโฆษา และ อาจารย์ม่วงใส ศรีสำราญ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ฉลองชัย สุรวัฒนบุรุษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรืองลักษณ์ โรจนพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยเทียง จัยเจริญ อาจารย์ม่วงใส ศรีสำราญ อาจารย์ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ และอาจารย์ม่วงศรี ยอดสกุล ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขเครื่องมือเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 2,600 บาท คุณนาถวี แซ่ตัน ที่กรุณาช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณป้าวรรณ แซ่ลิ้ม คุณแม่พรณี ชมใจ อาจารย์ ดร.สุกัญญา นิมานันท์ ที่ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนด้านกำลังใจอย่างมาก ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธีระฐ ชมใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญแผนภูมิ.....	๙
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำถามในการวิจัย.....	6
ค่าจำกัดความในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
บทบาทและความสำคัญของสื่อการสอน.....	8
ความรู้และความสามารถด้านสื่อการสอนของครู.....	11
จุดมุ่งหมายของศูนย์บริการสื่อการสอนในโรงเรียน.....	16
ประโยชน์ของศูนย์บริการสื่อการสอนในโรงเรียน.....	17
หน้าที่ของศูนย์บริการสื่อการสอนในโรงเรียน.....	17
รูปแบบของการบริการสื่อการสอนในโรงเรียน.....	19
แนวบริการสื่อการสอนระดับกลุ่มโรงเรียนและระดับรัฐ.....	19
ความต้องการใช้สื่อการสอนของครูกลุ่มวิชาต่าง ๆ.....	22
ความหมายของสื่อการสอน.....	27
ประเภทของสื่อการสอน.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเลือกสื่อการสอน.....	31
การผลิตสื่อการสอน.....	35
การใช้สื่อการสอน.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	103
เอกสารอ้างอิง.....	116
ภาคผนวก ก แสดงร้อยละของประเด็นที่ไม่เป็นสาเหตุ.....	122
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	131
ภาคผนวก ค รายชื่อกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	136
ประวัติผู้เขียน.....	153

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของระดับสาเหตุการขาดความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันที่จบการศึกษา ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา..... 86
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของระดับสาเหตุการขาดความรู้ด้านการเลือกสื่อการสอน ที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา.... 89
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของระดับสาเหตุการขาดความรู้ด้านการผลิตสื่อการสอน ที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา.... 90
15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของระดับสาเหตุการขาดความรู้ด้านการใช้สื่อการสอน ที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา.... 93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์
ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของระดับสาเหตุการขาดความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนด้านอื่น ๆ
ที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา... 96
- 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์
ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของระดับสาเหตุการขาดความรู้ด้านการเลือกสื่อการสอน
ที่เกี่ยวกับหน่วยงานภายนอก ที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอน
ของโรงเรียน ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา..... 98
- 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์
ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของระดับสาเหตุการขาดความรู้ด้านการผลิตสื่อการสอน
ที่เกี่ยวกับหน่วยงานภายนอก ที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอน
ของโรงเรียน ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา..... 99
- 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์
ความแปรปรวน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของระดับสาเหตุการขาดความรู้ด้านการใช้สื่อการสอน
ที่เกี่ยวกับหน่วยงานภายนอก ที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอน
ของโรงเรียน ของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา..... 101

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ระบบการผลิตสื่อการสอน.....	38
2	ระบบการใช้สื่อการสอน.....	43

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย